

LIETUVOS RESPUBLIKOS
PRIDĖTINĖS VERTĖS MOKESČIO ĮSTATYMO NR. IX-751 13, 28, 31, 32, 57, 58, 64, 71,
71¹, 72, 74, 75, 77, 79, 80, 81, 83, 84, 85, 88¹, 89¹, 92, 97, 98, 106, 117, 118 STRAIPSNIŲ IR 2
PRIEDO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 71², 74¹ IR 88³ STRAIPSNIAIS
ĮSTATYMO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo Nr. IX-751 13, 28, 31, 32, 57, 58, 64, 71, 71¹, 72, 74, 75, 77, 79, 80, 81, 83, 84, 85, 88¹, 89¹, 92, 97, 98, 106, 117, 118 straipsnių ir 2 priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo 71², 74¹ ir 88³ straipsniais įstatymo projektu (toliau – Įstatymo projektas) siekiama:

1) nacionalinėje teisėje įgyvendinti Europos Sąjungos (toliau – ES) teisės aktus, kuriais buvo atnaujinta ir aktualizuota smulkiajam verslui skirta apmokestinimo pridėtinės vertės mokesčiu (toliau – PVM) tvarka:

- 2020 m. vasario 18 d. Tarybos direktyvą (ES) 2020/285, kuria iš dalies keičiami Direktyva 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos, kiek tai susiję su specialia mažosioms įmonėms skirta schema, ir Reglamentas (ES) Nr. 904/2010, kiek tai susiję su administraciniu bendradarbiavimu ir keitimusi informacija tinkamo specialios mažosioms įmonėms skirtos schemos taikymo stebėsenos tikslais (toliau – Direktyva);

- 2022 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvą (ES) 2022/542, kuria iš dalies keičiamos direktyvų 2006/112/EB ir (ES) 2020/285 nuostatos dėl pridėtinės vertės mokesčio tarifų (šia direktyva atlikti techniniai Direktyvos pakeitimai – pakeistos Direktyvoje esančios nuorodos);

2) nacionalinėje teisėje įgyvendinti 2022 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos (ES) 2022/542, kuria iš dalies keičiamos direktyvų 2006/112/EB ir (ES) 2020/285 nuostatos dėl pridėtinės vertės mokesčio tarifų, nuostatas, susijusias su kultūros, meno, sporto, švietimo, mokslo, mokymo, pramogų paslaugų suteikimo vietos nustatymu.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projektą parengė Lietuvos Respublikos finansų ministerijos Mokesčių politikos departamento (direktorė Jūratė Laurikėnaitė, tel. (0 5) 239 0151) Netiesioginių mokesčių skyriaus (vedėja Rūta Pileckienė, tel. (0 5) 219 9359) vyriausioji specialistė Giedrė Morkūnienė (tel. (0 5) 239 0229).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

I. SMULKIAJAM VERSLUI TAIKOMAS APMOKESTINIMO PVM REŽIMAS

Šiuo metu, pagal 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos (toliau – PVM direktyva) XII antraštinės dalies 1 skyrių, ES valstybėms narėms (toliau – valstybės narės) suteikiama galimybė smulkiojo verslo įmonėms taikyti specialią schemą (toliau – Schema), kurios pagrindinis principas – galimybė nuo PVM atleisti apmokestinamuosius asmenis, kurių metinė apyvarta šalies teritorijoje neviršija tam tikros apyvartos ribos (atitinkamos nuostatos perkeltos ir į PVM įstatymą).

Be to, dabartinė kiekvienoje valstybėje narėje taikoma Schema pritaikyta PVM sistemai, pagrįstai apmokestinimo kilmės valstybėje narėje principu, – tiekiant prekes ir (arba) teikiant paslaugas leidžiama Schemą taikyti tik asmenims, įsisteigusiems toje valstybėje narėje. Lietuvoje taikomas atitinkamas teisinis reglamentavimas – pagal PVM įstatymą, PVM mokėtojai leidžiama nesiregistruoti tik Lietuvos Respublikos apmokestinamiesiems asmenims, neviršijantiems nustatytos apyvartos ribos dydžio, kitose valstybėse narėse įsisteigę apmokestinamieji asmenys Lietuvoje privalo registruotis PVM mokėtojais iš karto, kai tik jiems Lietuvos Respublikos teritorijoje atsiranda

prievolė apskaičiuoti ir sumokėti PVM. Lietuvos Respublikos apmokestinamieji asmenys šiuo metu taip pat neturi galimybių taikyti Schemos kitose valstybėse narėse.

Taip pat šiuo metu valstybės narės individualiai interpretuoja PVM direktyvos reikalavimą dėl metinės apyvartos – kai kurios valstybės narės skaičiuoja apyvartą per kalendorinius metus, kai kurios, taip pat ir Lietuva, – per paskutinius 12 mėnesių.

II. PRIEVOLĖS ASMENIMS, ĮSIGYJANTIEMS PASLAUGŲ IŠ KITŲ VALSTYBIŲ NARIŲ AR TEIKIANTIEMS PASLAUGAS KITOSE VALSTYBĖSE NARĖSE

Šiuo metu Lietuva yra pasinaudojusi PVM direktyvos 272 straipsnio 1 dalies d punkte nustatyta galimybe atleisti smulkųjų verslą nuo tam tikrų ar visų PVM direktyvos XI antraštinės dalies 2–6 skyriuose nurodytų prievolių – asmenys, įsigyjantys paslaugų iš kitų valstybių narių ar teikiantys paslaugas kitose valstybėse narėse, Lietuvoje yra atleisti nuo prievolės registruotis PVM mokėtojais (tokia prievolė nustatyta PVM direktyvos XI antraštinės dalies 2 skyriuje).

III. KULTŪROS, MENO, SPORTO, ŠVIETIMO, MOKSLO, MOKYMO, PRAMOGŲ PASLAUGŲ SUTEIKIMO VIETA (*PVM įstatymo 13 straipsnio 9 dalis*)

Šiuo metu asmenims, kurie nėra apmokestinamieji asmenys, teikiamos kultūros, meno, sporto, švietimo, mokslo, mokymo, pramogų ir panašios paslaugos, įskaitant tokios veiklos organizatorių paslaugas, taip pat pagalbinės paslaugos, reikalingos minėtoms paslaugoms teikti, laikomos suteiktomis Lietuvoje, jei jos faktiškai atliktos Lietuvos teritorijoje (su sąlyga, kad tokios paslaugos nelaikomos elektroniniu būdu teikiamomis paslaugomis), nepriklausomai, ar tokios paslaugos teikiamos pirkėjui dalyvaujant renginyje fiziškai ar renginys transliuojamas klientui (pirkėjui) virtualiai.

Apmokestinamiesiems asmenims teikiamos kultūros, meno, sporto, švietimo, mokslo, mokymo, pramogų ir panašių renginių lankymo ir pagalbinės su lankymu susijusios paslaugos, laikomos suteiktomis šalies teritorijoje, kai šie renginiai faktiškai vyksta Lietuvoje. Šiuo atveju taip pat neskirstoma, ar renginyje dalyvaujama fiziškai, ar jis transliuojamas virtualiai.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

I. SMULKIAJAM VERSLUI TAIKOMAS APMOKESTINIMO PVM REŽIMAS

Siekiant mažinti smulkiajam verslui tarpvalstybiniu lygiu tenkančią administracinę naštą ir padėti kurti smulkiojo verslo augimui bei tarpvalstybinės prekybos plėtojimui palankią mokesinę aplinką, priimta Direktyva, kurios nuostatas valstybės narės turi perkelti į nacionalinę teisę.

Atsižvelgiant į privalomas ar Lietuvai aktualias Direktyvos nuostatas, Įstatymo projektu siūloma nustatyti šiuos smulkiojo verslo apmokestinimo PVM tvarkos pakeitimus:

1. *Pakeisti nacionalinės metinės apyvartos ribos skaičiavimo tvarką.*

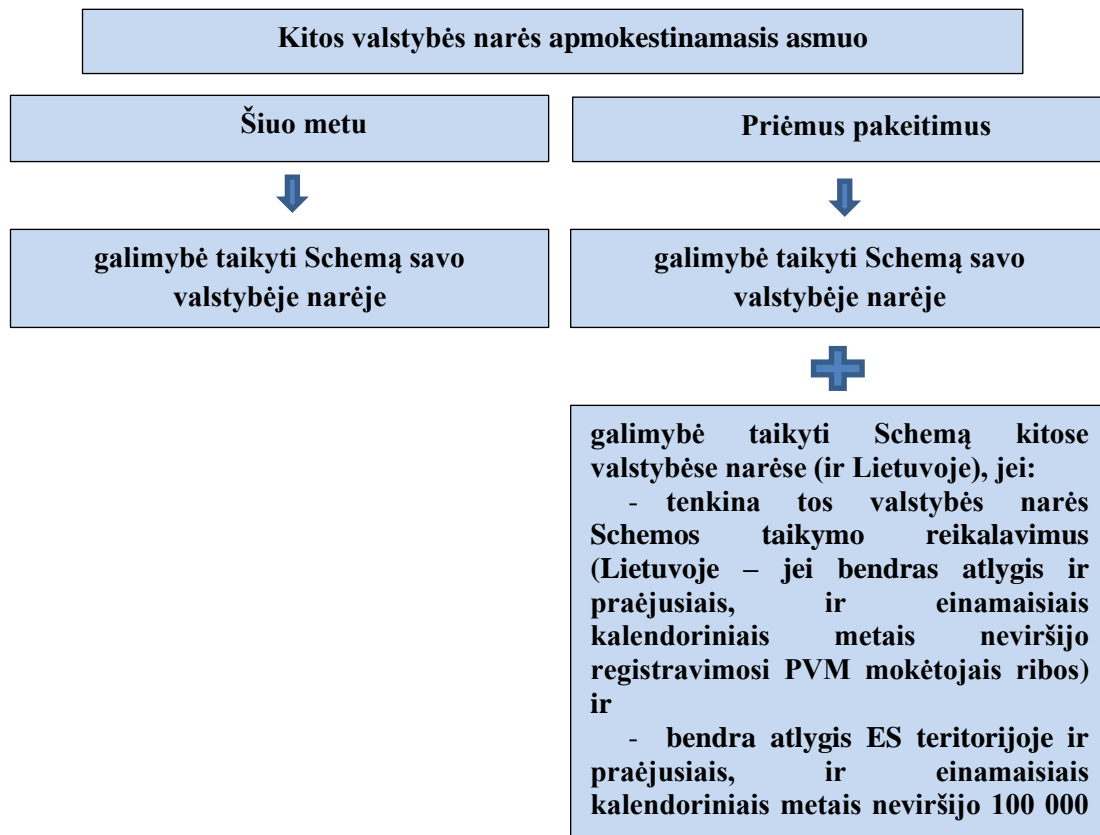
Nustatant, ar asmuo gali taikyti Schemą, metinės apyvartos dydis bus skaičiuojamas už kalendorinių metų laikotarpį ir atsižvelgiama į praėjusių ir einamųjų kalendorinių metų metinės apyvartos dydžius.

2. *Sudaryti galimybes kitose valstybėse narėse įsisteigusiam smulkiajam verslui taikyti Schemą Lietuvoje.*

Galimybę nesiregistruoti PVM mokėtojais Lietuvoje turės ir kitose valstybėse narėse įsisteigęs smulkusis verslas, tačiau šiuo atveju taikant Schemą turės būti atsižvelgiama ne tik į bendrą Lietuvoje

nustatytą registravimosi PVM mokėtojais ribą, bet ir į konkretaus asmens metinę apyvartą ES (100 000 eurų). Taip pat apmokestinamasis asmuo turės turėti įsisteigimo valstybės narės suteiktą identifikacinį PVM numerį su žymeniu „EX“ tokio numerio pabaigoje, suteikiantį teisę taikyti Schemą Lietuvoje.

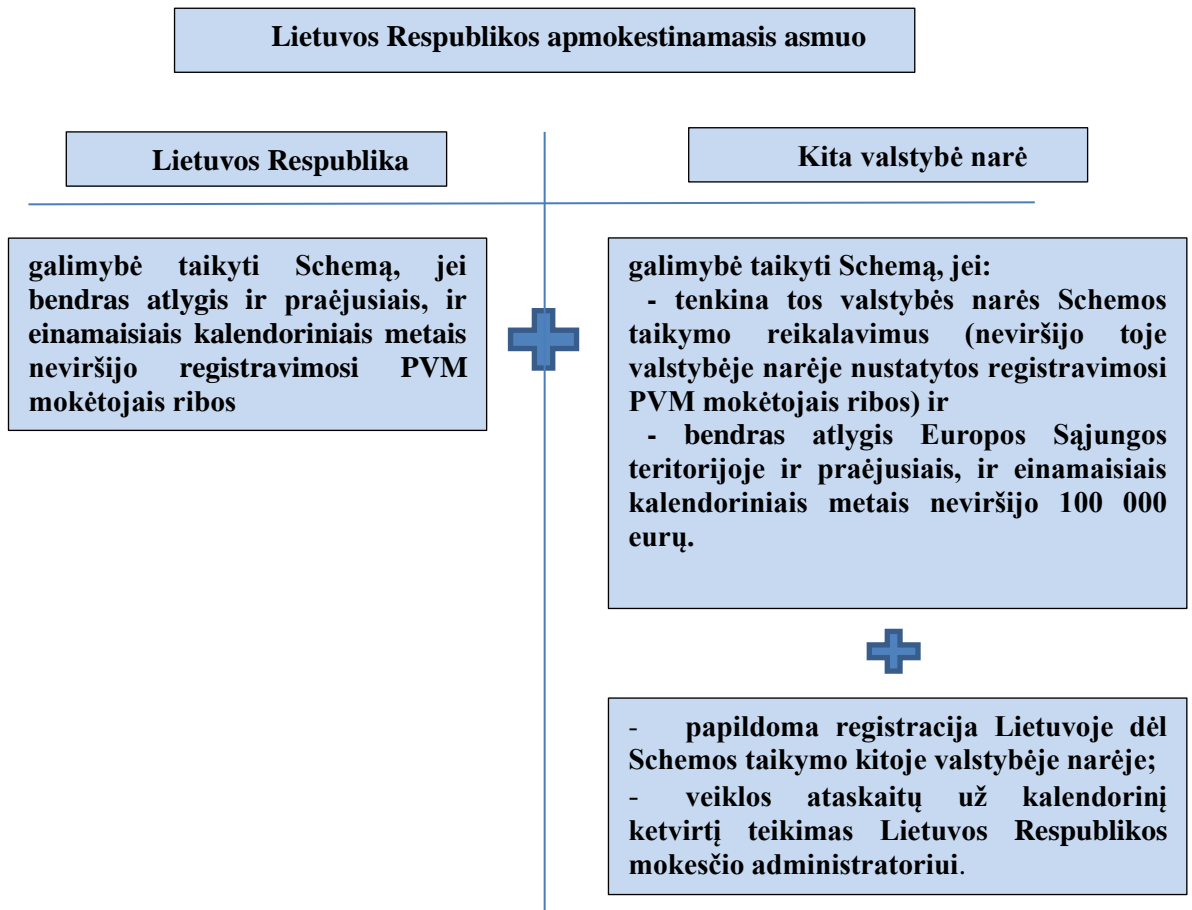
3. Sudaryti galimybes Lietuvos smulkiajam verslui taikyti Schemą kitose valstybėse narėse.

Galimybę nesiregistruoti PVM mokėtojais kitose valstybėse narėse turės ir Lietuvos smulkusis verslas, jei jo bendras atlygis neviršys tose valstybėse narėse nustatytos registravimosi PVM mokėtojais ribos ir metinės apyvartos ES (100 000 eurų).

Lietuvos Respublikos apmokestinamasis asmuo, kitose valstybėse narėse ketinantis taikyti jose taikomą Schemą, privalės Lietuvos Respublikos mokesčio administratoriui pateikti išankstinį pranešimą apie ketinimą kitose valstybėse narėse taikyti Schemą, o mokesčio administratorius suteiks tokiam asmeniui identifikacinį PVM numerį su žymeniu „EX“ numerio pabaigoje (informacija apie šį numerį taip pat bus pateikiama valstybei narei, kurioje Lietuvos Respublikos apmokestinamasis asmuo ketina taikyti Schemą). Suteikto identifikacinio PVM numerio galiojimas bus sustabdomas, jei asmuo nebetenkins Schemos taikymui nustatytų reikalavimų, priims sprendimą nebevykdyti veiklos atitinkamoje valstybėje narėje, nebevykdys ekonominės veiklos ir pan.

Be to, Lietuvos Respublikos apmokestinamasis asmuo, kuris kitose valstybėse narėse taiko Schemą, Lietuvos Respublikos mokesčio administratoriui privalės teikti Lietuvos Respublikos ir kitų valstybių narių teritorijose vykdytos veiklos ataskaitas už kalendorinį ketvirtį.

Kad Schema visose valstybėse narėse veiktų sklandžiai, valstybių narių kompetentingos institucijos, atsakingos už teisės aktų, reglamentuojančių apmokestinimą PVM, taikymą, keisis informacija apie smulkųjų verslą 2010 m. spalio 7 d. Tarybos reglamente (ES) Nr. 904/2010 dėl administracinio bendradarbiavimo ir kovos su sukčiavimu pridėtinės vertės mokesčio srityje nustatyta tvarka.

4. Nustatyti kitus pakeitimus.

Atsižvelgiant į tai, kad smulkiajam verslui sudaromos galimybės taikyti Schema tarpvalstybiniu lygiu, patikslinamos nuostatos dėl savanoriško registravimosi PVM mokėtojų, PVM atskaitos, apskaitos dokumentų išrašymo, PVM sąskaitų faktūrų informacijos, PVM grąžinimo ir pan.

II. PRIEVOLĖS ASMENIMS, ĮSIGYJANTIEMS PASLAUGŲ IŠ KITŲ VALSTYBIŲ NARIŲ AR TEIKIANTIEMS PASLAUGAS KITOSE VALSTYBĖSE NARĖSE

Kadangi Direktyva buvo panaikinta PVM direktyvos 272 straipsnio 1 dalies d punkto nuostata, kuria Lietuva naudojosi smulkųjų verslą, įsigyjantį paslaugų iš kitų valstybių narių ar teikiantį paslaugas kitose valstybėse narėse, atleisdama nuo prievolės registruotis PVM mokėtojų, o naujai į PVM direktyvą įtrauktas 292d straipsnis suteikia galimybę valstybėms narėms smulkųjų verslą atleisti tik nuo tam tikrų arba visų PVM direktyvos 217–271 straipsniuose nurodytų prievolių, t. y. nebesuteikia galimybių atleisti smulkiojo verslo nuo PVM direktyvos XI antraštinėje dalies 2 skyriuje nustatytų registravimosi PVM mokėtojų prievolių, Lietuvoje asmenims atsiranda prievolė registruotis PVM mokėtojų paslaugų įsigijimo iš kitų valstybių narių ir paslaugų teikimo kitose valstybėse narėse tikslais.

Kai smulkiajam verslui, kuris taiko Schema, atsiranda prievolė registruotis PVM mokėtoju paslaugų įsigijimo iš kitų valstybių narių ar paslaugų teikimo kitose valstybėse narėse tikslais, taip pat prekių įsigijimo iš kitos valstybės narės tikslais, jis galės toliau neapmokestinti PVM savo tiekiamų prekių ir (arba) teikiamų paslaugų, jei tenkins Schemos taikymui nustatytas sąlygas (tokius asmenis Įstatymo projekte siūloma vadinti PVM mokėtojų, taikančiais smulkiojo verslo schema Lietuvoje).

III. KULTŪROS, MENO, SPORTO, ŠVIETIMO, MOKSLO, MOKYMO, PRAMOGŲ PASLAUGŲ SUTEIKIMO VIETA (*PVM įstatymo 13 straipsnio 9 dalis*)

Atsižvelgiant į ekonomikos skaitmenizaciją, kai įvairūs kultūros, meno, sporto, mokslo, mokymo, pramogų ir panašūs renginiai pradėti tiesiogiai transliuoti internetu, ir siekiant šias paslaugas apmokestinimo PVM tikslais traktuoti kaip ir fiziškai lankomus renginius, t. y. apmokestinti PVM toje vietoje, kur yra tokių paslaugų pirkėjas, buvo priimti PVM direktyvos

pakeitimai, pakeičiantys su tokia veikla susijusių paslaugų teikimo vietą reglamentuojančias taisykles.

Todėl Įstatymo projekte siūloma nustatyti, kad kultūros, meno, sporto, švietimo, mokslo, mokymo, pramogų, mugių, parodų ir panašaus pobūdžio paslaugos, įskaitant tokios veiklos organizatorių paslaugas, taip pat pagalbines paslaugas, reikalingos kultūros paslaugoms teikti, teikiamos asmeniui, kuris nėra apmokestinamasis asmuo, laikomos suteiktomis Lietuvoje, kai:

- faktiškai atliekamos šalies teritorijoje – kai paslaugos teikiamos fiziškai;
- paslaugos pirkėjo buveinė (jeigu jis ne fizinis asmuo) arba nuolatinė gyvenamoji vieta (jeigu jis fizinis asmuo) yra Lietuvos Respublikoje – kai paslaugos teikiamos virtualiai.

Apmokestinamiesiems asmenims teikiamų kultūros, meno, sporto, švietimo, mokslo, mokymo, pramogų, mugių, parodų ir panašaus pobūdžio renginių lankymo ir pagalbinių su lankymu susijusių paslaugų apmokestinimo PVM tvarka nesikeistų – jos bus laikomos suteiktomis šalies teritorijoje, kai šie renginiai faktiškai vyksta Lietuvoje. Išimtis bus taikoma renginiams, kurie transliuojami virtualiai, – jų suteikimo vieta taip pat bus nustatoma pagal bendrąją paslaugų teikimo vietos nustatymo taisyklę.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant Įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Nenumatoma.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Dėl privalomų įgyvendinti Direktyvos nuostatų tam tikrais atvejais Lietuvos smulkiąjam verslui tenkanti administracinė našta padidės, nes panaikinus nuostatą, suteikiančią teisę atleisti asmenis nuo registravimosi PVM mokėtojais prievolių, Lietuvoje atsiranda prievolė asmenims registruotis PVM mokėtojais paslaugų įsigijimo iš kitų valstybių narių ir paslaugų teikimo kitose valstybėse narėse tikslais.

Tačiau, įgyvendinus Direktyvos nuostatas, sumažės smulkiąjam verslui, vykdančiam veiklą kitose valstybėse narėse, tarpvalstybiniu lygiu tenkanti administracinė našta, nes Lietuvos asmenys galės naudotis Schema kitose valstybėse narėse ir jose nesiregistruoti PVM mokėtojais bei nevykdyti PVM mokėtojams nustatytų prievolių – prievolės kitose valstybėse narėse bus atliekamos vieno langelių principu, teikiant teisės aktuose nustatytą informaciją ir duomenis apie kitose valstybėse narėse vykdytą veiklą centriniam mokesčio administratoriui. Atitinkamai kitų valstybių narių smulkusis verslas galės nesiregistruoti PVM mokėtojais Lietuvoje ir informaciją bei duomenis apie Lietuvoje vykdytą veiklą teikti savo šalies mokesčių administratoriui. Tokiu būdu, įgyvendinus Direktyvos reikalavimus, bus kuriama smulkiojo verslo augimui ir tarpvalstybinės prekybos plėtojimui palankesnė mokesstinė aplinka, didės kitų valstybių narių apmokestinamųjų asmenų konkurencingumas Lietuvos rinkoje ir atitinkamai – Lietuvos Respublikos apmokestinamųjų asmenų konkurencingumas kitų valstybių narių rinkose.

8. Ar Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus įstatymo projektą, keisti kitų įstatymų nereikės.

10. Ar Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o Įstatymo projekto sąvokos ir jas

įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

11. Ar Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir ES dokumentus

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir ES dokumentus.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Iki Įstatymo projekto nuostatų įsigaliojimo dienos centrinis mokesčio administratorius turės patikslinti su registravimusi PVM mokėtojais ir PVM mokėtojų kodų sudarymu susijusias tvarkas, taip pat nustatyti:

- identifikacinio PVM numerio Schemos kitose valstybėse narėse taikymo tikslais sudarymo, suteikimo ir galiojimo sustabdymo tvarką;
- išankstinio pranešimo formą, išankstinio pranešimo bei jame nurodytos informacijos pasikeitimų pildymo tvarką ir pateikimo būdą;
- Lietuvos Respublikos apmokestinamųjų asmenų, kitose valstybėse narėse besinaudojančių Schema, ataskaitos formą, jos pildymo ir pateikimo tvarką.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Galimi valstybės biudžeto netekimai dėl kitų valstybių narių apmokestinamųjų asmenų pasinaudojimo Schema Lietuvoje (netekimai priklausys nuo to, kiek asmenų pasinaudos tokiomis galimybėmis).

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados
Negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

„Pridėtinės vertės mokestis“, „Lietuvos Respublikos apmokestinamasis asmuo“, „ekonominė veikla“, „PVM mokėtojas“, „PVM mokėtojas, taikantis Lietuvos smulkiojo verslo schemą“, „valstybė narė“, „identifikacinis PVM numeris“, „smulkiojo verslo schema“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai
Nėra.
